

Město Semily

Město Železný Brod

Město Turnov

cestou
necestou
www.liberecky-kraj.cz

Roztoky u Semil, vodní mlýn č. p. 42

- kvalitně dochovaný podkrkonošský mlýn ve Fiedlerově údolí doložený historickými prameny už v 17. stol. Nese jméno mlynářského rodu Fiedlerů, který zde působil 300 let. Mlýn je zpřístupněn jako soukromé mlynářské muzeum díky synovi posledního mlynáře Ing. Bohumilu Novotnému.
- možnost prohlídky mlýna s výkladem.

Další jedinečné lidové stavby v Pojizeří, Českém ráji a Podkrkonoší

Turnovsko, Český ráj – střední Pojizeří:

Příšovice, Holanův statek, č. p. 23

- typ velkého pojizerského statku s roubenou přední částí a se zděnými chlévy. Přízemní dispozici světnice, síň, chlévy doplňuje obytný prostor v patře nesený podstávkami, v zadním traktu s pavlačí do nádvorní strany. Dvůr oproti zahradám uzavírá roubená stodola.

Dubecko, kaplička sv. Jana Nepomuckého, Modřišice

- obec se zastoupením patrových roubených domů turnovského typu, nejvýznamnější objekt č. p. 14.

Ploukonice č. p. 2

- zemědělská usedlost s patrovým roubeným domem, s pavlačí na nádvorní straně, s přilehlými hospodářskými budovami a samostatně stojícím roubeným sroubkem. Přední část domu a chlévy v přízemí jsou omítnuty. Okna a dveře jsou obnoveny podle původního stavu. Štít domu zdobí bohatě skládaná lomenice s vyřezávanými lištami. Vjezd od usedlosti je opatřen zděnou bránou s prolomením dřevěnými prkennými vraty a malými vchodovými vrátky. Dům pochází z roku 1816 a stále slouží k trvalému bydlení.

Ploukonice č. p. 5

- bývalý hostinec, patrový roubený dům turnovského typu, v uzavřeném dvoře, s pavlačí do nádvorní strany, s mohutnou pískovcovou bránou

Všeň č. p. 16

- bývalá Hlouškova chalupa, dnes je uživatelem Myslivecké sdružení. Typická malorolnická chalupa středního Pojizeří. Vedle přízemního roubeného domu se sdruženými okny v průčelí a se zajímavě členěnou lomenicí stojí roubený sroubek, na čelní straně s pavláčkou. Chalupu postavil některý člen tesařské rodiny Pekařů z Ohrazenic na počátku 19. století.

Všeň č. p. 14

- bývalá svobodnická usedlost s patrovým zděným domem, stodolou a chlévy. Vchod do usedlosti zdobí mohutná kamenná brána s dřevěnými

pobíjenými vraty s pískovcovým ostěním s vročením 1846.

Maloskalsko - střední Pojizeří:

Rotštejn, skalní kovárna, č. p. 2, Klokočí (pod Rotštejnem)

- kovárna vysekaná ve skále, datovaná r. 1813.

Frydštejn, Šolcův statek, č. e. 309 (bývalé č. p. 37)

- přízemní roubený dům o dispozici do úhlu, s roubenou světnicí o třech okenních osách ve štítovém průčelí, se zděnými chlévy a dalšími hospodářskými budovami. Vysoká sedlová střecha je na čelní straně opatřena jednoduchou lomenicí místního typu. Součástí usedlosti je samostatný roubený výměnek, oddělený od obytného domu krytým průjezdem.

Vrát č. p. 14

- přízemní dřevěný roubený dům s třípatrovou lomenicí, s mansardovou střechou. Dům zdobí pískovcový portál s barevnou polychromií, reliéfně zdobený rozetami s vročením 1835. V nice vedle portálu soška P. Marie, lidová práce.

Zbirohy

- skupina přízemních roubených staveb, z nichž nejvýznamnější je stavba č. p. 23 postavená do háku. Původní chalupnické domy mají zachovanou dispozici - světnice, komora chlév. Všechny dnes slouží k rekreačním účelům.

Sobotecko, Český ráj:

Markvartice, dům čp. 1

- patrový roubený dům soboteckého typu z roku 1809, s pavlačí na čelní a nádvorní straně domu. Obytný prostor s chlévy v přízemí doplňují komory v patře. Objekt zdobí výstavná bohatě skládaná lomenice nad otevřenou pavlačí. Dům stojí nedaleko hřbitovního barokního kostela sv. Jiljí, u kterého je umístěn náhrobek Václava Slavíka ze Hřmenína se sochou Žehnajícího Krista z roku 1868 od tatobitského kameníka Josefa Zemana.

Mužský

- památkově chráněná hodnotná ves s řadou přízemních roubených domů zachovaných v původním tvarosloví, s jednoduchými lomenicemi. Vedle samostatných domkářských chalup je zde zachovala i zemědělská usedlost opatřená mohutnou pískovcovou bránou s bedněnými vraty a objekty postavené z pískovcových kvádrů. V roce 1995 zde byla vyhlášena památková rezervace lidové architektury.

Osek u Sobotky

- pozdně barokní dřevěná roubená zvonice z roku 1760, s vysokým šindelovým stanem, nad nímž je na pilířích šindelová zkosená valba.

Samšina

- dřevěná osmiboká zvonice stojí při místním hřbitovním kostele sv. Václava. Kónicky se zužující stěny spočívající na roubeném roštu jsou kryty šindelem. Vnitřní dubová konstrukce pochází z konce 16. století. Vnější plášť zvonice byl zhotoven podle původního v roce 1930.

Sobotka, Gansův dům čp. 129

- patrová roubená stavba na dřevěných arkádách podsíně, s tříosým obloukovým loubím pavlače, na němž spočívá jednoduchá lomenice.

Spařence u Sobotky, čp. 1

- patrový roubený pojizerský statek s pavlačí a bohatě zdobenou lomenicí se špýcharem a hospodářskými budovami.

Střehom, vodní mlýn

- ukázka technické stavby v přírodní rezervaci s názvem Údolí Plakánek

Vesec u Sobotky

- památková rezervace, náves lemovaná několika patrovými roubenými usedlostmi soboteckého typu, s pavlačemi a jednoduchými bedněnými štíty, opatřené ploty a bránami.

Semilsko a Lomnicko:

Bítouchov

- kaplička s roubenou zvoníčkou na mohutném zděném kvadratickém soklu patří k nejkrásnějším ukázkám lidové architektury horního Pojizeří.

Lomnice nad Popelkou

- původní tržní osada z přelomu 13. a 14. stol. Ve městě se nachází zámek, kostel s farou a dřevěnou zvonici. Centrum města bylo prohlášeno za památkovou zónu,
- Lomnice nad Popelkou - Karlov - Karlovské náměstí bylo vyhlášeno Nařízením vlády ČR č. 127/1995 Sb., za památkovou rezervaci. Jedná se o soubor roubených přízemních domů z druhé poloviny 18. století. a 1. poloviny 19. století. Některé z nich mají průčelní podsíně podpírané profilovanými sloupy, okna rámovaná vyřezávanými šambránami a dekorativně zdobené štíty nebo skládané lomenice,
- Lomnice nad Popelkou – Karlov - přízemní roubená tkalcovská chalupa se širokou světnicí s barevně odlišenou bohatě skládanou lomenicí.

Paseky nad Jizerou, část Makov, č. p. 90

- budova staré školy, ve které se vyučovalo od roku 1791. Přízemní roubený dům s přesazenou světničkou, s jednoduchým štítem, se zajímavě zdobenými okny se šambránami.

Jilemnicko – Podkrkonoší:

Kruh u Jilemnice, Tuláčkův statek, č. p. 1

- barokní plátenický faktorský dům z 18. století. Rozlehlé jednopatrové roubené stavení na půdorysu obdélníku a s mansardovou střechou a s dřevěnou pavláčkou v patře. V přízemí kamenný portál zdobený reliéfními květinovými festony.

Roztoky u Jilemnice

- pískovcová socha s barevnou polychromií při čp. 155 z 1. poloviny 19. století.

Dny lidové architektury Libereckého kraje

14. - 20. července 2014

Podél Jizery za lidovými stavbami,
aneb z Turnova do Semil pěšky,
na kole, koloběžce, na lodi či autem

Za lidovými stavbami z Turnova do Semil:

1. Kamenářský dům, Muzeum Českého ráje v Turnově

- kopie roubeného městského domu č. p. 19 z Havlíčkova náměstí v Turnově.
- v sobotu 19. 7. Granátové srdce – šperkařská dílna (výtvarnice Jana Válková Střílková) Vstupné: 40,- Kč, více na www.muzeum-turnov.cz.

2. Dlaskův statek, Dolánky č. p. 12

- zemědělská usedlost a rychta z roku 1716. Nejznámější a nejkrásnější ukázka pojizerské roubené architektury.
- v neděli 20. července 2014 – komentované prohlídky nové stálé expozice „Z jednoho kmene“, ukázky tesařského řemesla, rukodělné dílny – práce na šlapacím dřevěném soustruhu, práce s pořízem. Loutkové představení pro děti ŠÍPKOVÁ RŮŽENKA v 11, 13 a 15 hodin v podání Štěpánova loutkového divadla.

3. Boučkův statek, Malá Skála č. p. 12

- jedna z nejceněnějších památek na Maloskalsku, patrová roubená bu-

dova se zděným zadním traktem. Roubené patro nesené podstávkami. Štít domu má jednoduchou lomenici. Okna v roubené části domu jsou opatřena dřevěnými empírovými šambránami, které patří k nejkrásnějším ukázkám tohoto typu v celém regionu, podobně jako bohatě členěný portál dveří s klasicistními dveřmi.

- v současnosti je v přízemí hostinec, v patře galerie s výstavou obrazů Josefa Jíry.

4. Vacardův mlýn, č. p. 21 Malá Skála – Labe

- jedná se o vodní mlýn s pilou, první písemná zmínka z kupní smlouvy z r. 1765, tehdy ho koupil Václav Vacarda, vznikl někdy před tímto datem. Potomci Václava Vacardy vlastnili vodní mlýn až do roku 1897, kdy ho prodali Josefu Boučkovi z Bratříkova. V současné době je mlýn po rekonstrukci, který respektuje stavební vývoj objektu. Jediná možnost prohlídky mlýna, který je v soukromém vlastnictví.

5. Bělíště, Železný Brod č. p. 57

- roubená přízemní stavba se sedlovou střechou, krytou typickou krytinou pro železnobrodské stavby břidlicí, s bohatě členěnou lomenicí, předělnou kuželkovým vlysem, tzv. kočičí procházkou. K přízemní budově při-

léhá kolmo jednoposchodové křídlo, v přízemí zděné a v patře roubené s pavlačí s vyřezávanými sloupky. K zajímavým detailům patří výzdoba záklopového prkna. Jedna z nejzajímavějších ukázek lidového stavitelství na Železnobrodsku dnes slouží jako expozice Městského muzea v Železném Brodě.

- možnost prohlídky denně 9–17 hod., výstava o kostele sv. Jakuba Většího, více na <http://muzeumzb.cz>,
- neděle 20. července - speciální program Železný Brod od 9 do 17 hod.,
- výsledky stavebně historických průzkumů vybraných domů v Železném Brodě 9 – 17 hod.,
- komentovaná prohlídka kostela sv. Jakuba Většího, kostelního vršku a zvonice ve 14 hod.,

6. skupina lidových staveb v Trávníkách (vesnická památková rezervace Trávníky), Železný Brod

- unikátně dochovaný soubor lidových roubených a zděných staveb ve svažitém terénu nad kostelem prohlášená za památkovou rezervaci r. 1995, pod kostelem se nachází enkláva prohlášená za památkovou zónu v r. 2004,
- komentovaná prohlídka památkové rezervace Trávníky dne 20. července 2014 v 10 hod.,
- ve čtvrtek od 3. 7. komentovaná prohlídka Trávníků v 10.00, sraz zájemců před radnicí na náměstí 3. května,
- denně možnost prohlídky kostela sv. Jakuba Většího a zvonice od 10 do 15 hod., objednávky na tel. 605977121 pan Hlubůček,
- Vélavsko, č. p. 242 – původní zajímavě řešená lomenice (štít) krytá valbičkou s břidlicovou krytinou,
- Grossovsko, č. p. 262 – zděné měšťanské stavení se zajímavě řešeným rizalitem s pískovcovým portálem, celý dům je datován do r. 1826 (datace i na portálu),

- Jechovsko, č. p. 111 - přízemní roubený dům, s patrovou křížovou světničkou v pravé části domu, byl postaven v roce 1799 na Malém náměstí pod schodištěm ke kostelu sv. Jakuba. Patrová světnička má zajímavě řešená okna s vyřezávanými šambránami a bohatě vyřezávanou lomenicí s tzv. kočičí procházkou,
- dřevěná zvonice u kostela sv. Jakuba - postavená J. J. Volkertem v roce 1761. Jedná se o čtyřbokou bedněnou stavbu se šindelovou krytinou vyzdvíženou na mohutné osmiboké pískovcové podezdívce, unikátní je svou dřevěnou konstrukcí dvou na sobě nezávislých stojen, z nichž jedna nese plášť stavby a druhá zavěšené zvony. Stavba byla renovována v roce 2008 a to po požáru, kterým byla roku 2007 téměř zničena,
- č. p. 191, Zahradnická ul. – přízemní celoroubená chalupa se sedlovou střechou datovaná do let 1788/89, dokládá postup osídlení tzv. Trávníků od Malého náměstí směrem do svahu, v soukromém vlastnictví, jedinečná možnost prohlídky.

7. Jílovecká ulice, Semily

- č. p. 102 v Jílovecké ulici - je celoroubený trojdílný dům komorochlévního typu se sedlovou střechou, postavený ve svahu na kamenné podezdívce. Přední štít s lomenicí a kabřincem, půdorysné schéma, interiéru, vnější vzhled - to vše je původní a nenarušeno stavebními zásahy.
- č. p. 103 - chalupa trojdílného komorového typu s lomenicí členěnou na dvě pásma, je rovněž zcela nedotčena.
- č. p. 104 - přízemní trojdílný dům komorochlévního typu se sedlovou střechou, původně roubený, je postaven na kamenné podezdívce, v níž je zbudován sklípek a chlívek. Přední obytná část byla částečně přezděna.
- Expozice pilníkářství – dílna J. Dolenského, v č. p. 104 v Jílovecké ulici, možnost prohlídky a vyzkoušení řemesla od 9 do 17 hod, možnost prohlídky expozice Muzea a Pojizerské galerie v Semilech od 9 do 17 hod., více na <http://www.muzeumsemily.com>.

Možnost návštěvy soukromých objektů v rámci dnů Lidové architektury v Libereckém kraji:

Buřany (Jablonec nad Jizerou), Janatův mlýn

- pochází z roku 1767, Janatova rodina koupila mlýn od mlynářů z Trčice v roce 1841 a spravovala ho až do roku 2006. Představuje velmi dobře dochovaný soubor staveb, které náležely k mlýnu nebo sloužily přímo jeho provozu, a to včetně dochovaného vybavení mlýnice s mlýnským složením z roku 1776. Současný stav vychází ze stavebních úprav a rozšíření objektu v r. 1806, 1820, 1881 a 1913.
- unikátní je vysoká autenticita vnitřního vybavení souvisejícího s technologií mlýnské výroby a pozoruhodné doklady doplňkových živností mlynáře - pekárna a krátek „koloniál“ a dobový inventář domácnosti včetně dřevěného záchodu. Mlýn je ojedinělou památkou svého druhu a proto byl v letošní roce prohlášen národní kulturní památkou.
- mlýn je přístupný veřejnosti, možnost parkování omezena.

Jilemnice, Zvědavá ulička

- ulička je tvořena dvěma řadami roubených domů podkrkonošského typu, obrácené štítovou stranou do ulice a šikmo stočené ke komunikaci, většina domů byla postavena po požáru města v r. 1788.

Kacanovy – Vrcha, Kopicův statek, též Jirošův statek (chalupa), č. p. 64

- uzavřený dvorec přístupný dvěma branami stojící na lesní samotě v překrásném prostředí byl postaven r. 1787 Jiřím Jirošem. Dvorec se sestává z roubeného patrového domu s pavlačí a několika hospodářských stavení. Poblíž se nachází plastika sv. Jiří z roku 1806, podstavec zdobený reliéfy vytvořil r. 1884 kamenický mistr Josef Zeman z Tatobit. R. 1932 se na statek přičlenil všestranně nadaný svérázný lidový umělec Vojtěch Kopic, který v nedalekých pískovcových skalách vytvořil unikátní přírodní galerii reliéfů a plastik. O usedlost, která je také častým cílem filmařů, se dnes starají rodiny dcer Vojtěcha Kopice.
- jedinečná možnost prohlídky areálu, který je v soukromém vlastnictví.

Příšovice, Bičíkův statek, č. p. 11

- jedinečná možnost prohlídky si areál a interiér statku, který je v soukromém vlastnictví.

Rotštejn, zřícenina hradu Rotštejn

- skalní obydlí, možnost prohlídky.

Rovensko pod Troskami, zvonice

- dřevěná zvonice štěňrové konstrukce z poloviny 18. století se zvony obrácenými srdcem vzhůru, které se uvádějí do pohybu šlapáním.

Modřišice č. p. 14

- pro zájemce možnost prohlídky interiéru, v soukromém vlastnictví.